

32002D1600

2002 9 10

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 242/1

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS Nr. 1600/2002/EB
2002 m. liepos 22 d.
nustatantis šeštąją Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programą**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 175 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje ⁽⁴⁾ nustatytos tvarkos, remiantis 2002 m. gegužės 1 d. Taikinimo komiteto patvirtintu bendru tekstu,

kadangi:

(1) Švari ir sveika aplinka būtina visuomenės gerovei ir klestėjimui, tačiau tolesnis augimas pasauliniu lygiu taps nuolatinio poveikio aplinkai priežastis.

(2) Bendrijos penktoji aplinkosaugos veiksmų programa „Tvaramo link“, kurią įgyvendinant įvyko kai kurie svarbūs poslinkiai, buvo baigta 2000 m. gruodžio 31 d.

(3) Siekiant Bendrijos jau nustatytų tikslų ir vykdant uždavinius aplinkos apsaugos srityje, reikia nuolatinių pastangų ir būtina priimti šiame sprendime išdėstytą šeštąją aplinkosaugos veiksmų programą (toliau — programa).

(4) Išlieka kai kurios rimtos aplinkosaugos problemos ir iškyla naujos, kurioms išspręsti būtini papildomi veiksmai.

(5) Formuojant požiūrį į žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą, būtina didesnę dėmesį skirti prevencijai ir atsargumo principo įgyvendinimui.

(6) Apdairus gamtos išteklių naudojimas ir pasaulinės ekologinės sistemos apsauga kartu su ekonomine gerove ir tolygia socialine plėtra — tvarios plėtros sąlyga.

(7) Programoje siekiama užtikrinti aukštą aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos lygį bei apskritai pagerinti aplinką ir gyvenimo kokybę, nurodomi tvarios plėtros strategijos prioritetai aplinkos apsaugos požiūriu, ir į ją reikėtų atsižvelgti siūlant strategijos įgyvendinimo veiksmus.

(8) Programoje siekiama atsieti neigiamą poveikį aplinkai nuo ekonominio augimo, laikantis subsidarumo principo ir paisant skirtingų Europos Sąjungos regionų sąlygų įvairovės.

(9) Programoje nustatomi aplinkos apsaugos prioritetai, kuriuos Bendrija turės įgyvendinti, pagrindinį dėmesį skiriant klimato kaitos, gamtos ir biologinės įvairovės, aplinkos ir sveikatos, gyvenimo kokybės ir gamtos išteklių bei atliekų klausimams.

(10) Kiekvienai iš šių sričių yra nurodyti pagrindiniai tikslai ir tam tikri uždaviniai bei nustatyti veiksmai siekiant įgyvendinti minėtus uždavinius. Šie tikslai ir uždaviniai — tai veiklos pakopos arba siektini rezultatai.

(11) Programoje numatyti tikslai, prioritetai ir veiksmai turėtų padėti tvariai plėtrai šalyse kandidatėse ir juos įgyvendinant turėtų būti siekiama užtikrinti šių šalių gamtos turtų apsaugą.

(12) Teisės aktai išlieka svarbiausiu veiksmu sprendžiant aplinkos apsaugos problemas, o veikiančių teisės aktų visišką ir teisingą įgyvendinimą yra prioritetas. Reikėtų aptarti ir kitas galimybes aplinkos apsaugos tikslams pasiekti.

⁽¹⁾ OL C 154 E, 2001 5 29, p. 218.

⁽²⁾ OL C 221, 2001 8 7, p. 80.

⁽³⁾ OL C 357, 2001 12 14, p. 44.

⁽⁴⁾ 2001 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 47 E, 2002 2 21, p. 113), 2001 m. rugsėjo 27 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 4, 2002 1 7, p. 52) ir 2002 m. sausio 17 d. Europos Parlamento sprendimas (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje). 2002 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento sprendimas ir 2002 m. birželio 11 d. Tarybos sprendimas.

- (13) Tam, kad būtų susilpnintas skirtingų šaltinių neigiamas poveikis aplinkai, programa turėtų skatinti, laikantis Sutarties 6 straipsnio, aplinkos apsaugos interesų įtraukimą į visas Bendrijos politikos ir veiklos sritis.
- (14) Siekiant paskatinti gamybos bei valstybinio ir privataus vartojimo modelių, darančių neigiamą poveikį aplinkos būklei ir tendencijoms, būtinus pokyčius, reikia parengti strategiškai integruotą metodą, apimančią naujus darbo su rinka, piliečių, įmonių ir kitų bendros veiklos vykdytojų dalyvavimo būdus. Šis metodas turėtų skatinti tvarų žemės ir jūros naudojimą bei valdymą.
- (15) Siekiant sėkmingai įgyvendinti programą, bus svarbu pasirūpinti galimybe gauti informacijos aplinkos apsaugos klausimais ir kreiptis į teisėsaugos institucijas bei visuomenės dalyvavimu priimančius politinius sprendimus.
- (16) Teminėse strategijose, tam tikrais atvejais dalyvaujant Europos Parlamentui ir Tarybai, bus aptartos įvairios galimybės ir priemonės, taikomos nagrinėjant sudėtingus klausimus, kuriuos sprendžiant būtinas platus ir daugiaspekštis metodas, bei pasiūlyti būtini veiksmai.
- (17) Mokslininkai laikosi bendros nuomonės, kad dėl žmonių veiklos didėja šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracija, dėl kurios pasaulyje kyla temperatūra ir sutrinkdomas klimatas.
- (18) Klimato kaitos poveikis žmonių visuomenei ir gamtai kelia didelę grėsmę ir jį būtina sušvelninti. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius mažinančias priemones galima taikyti nemažinant augimo ir gerovės masto.
- (19) Nepaisant to, ar pasiseks sušvelninti neigiamą poveikį, visuomenei būtina prisitaikyti ir pasirengti klimato kaitos padariniams.
- (20) Nepažeistos ir tvarios gamtos sistemos būtinos gyvybei planetoje palaikyti.
- (21) Žmonių veikla daro nemažą neigiamą poveikį gamtai ir biologinei įvairovei. Būtina imtis veiksnių, mažinančių neigiamą poveikį, kurį sukelia tarša, nevietinių rūšių įdiegimas, galimas pavojus, kylantis dėl genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką, bei sausumos ir jūros naudojimo metodai.
- (22) Dirvožemis — išsenkanti išteklių rūšis, nepalankiai veikiama ekologiniu požiūriu.
- (23) Nepaisant tobulesnių aplinkosaugos standartų, labiau tikėtina, jog egzistuoja sąsaja tarp aplinkos degradacijos ir tam tikrų žmonių ligų. Dėl to reikėtų spręsti pavojaus, kurį sukelia, pavyzdžiui, išmetami ir išleidžiami teršalai, pavojingos cheminės medžiagos, pesticidai ir triukšmas, klausimą.
- (24) Būtina gausinti žinias apie galimą neigiamą poveikį, kurį sukelia cheminių medžiagų naudojimas, ir jų gamintojams, importuotojams bei tolimesniems naudotojams turėtų atitekti atsakomybė už žinių gavimą.
- (25) Siekiant sumažinti pavojų žmonėms ir aplinkai, vietoje pavojingų cheminių medžiagų reikėtų naudoti saugesnes chemines medžiagas arba saugesnes alternatyvias technologijas, kurias taikant nebūtina naudoti chemines medžiagas.
- (26) Siekiant sumažinti neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai, reikėtų tvariai naudoti pesticidus.
- (27) Miesto aplinka — tai maždaug 70 % gyventojų namai, todėl, siekiant užtikrinti geresnę aplinką ir gyvenimo kokybę miesteliuose ir miestuose, būtinos bendros pastangos.
- (28) Planetoje yra ribotos galimybės augančiai išteklių paklausai patenkinti ir išmetamiems bei išleidžiamiems teršalams ir susidarantiems naudojant išteklius atliekoms pašalinti ir yra įrodymų, kad atskirais atvejais dabartinė paklausa yra didesnė negu gamtos sugebėjimas atsinaujinti.
- (29) Bendrijoje didėja atliekų, kurių žymią dalį sudaro pavojingosios, kiekiai, dėl kurių prarandami išteklių ir didėja užterštumo pavojus.
- (30) Ekonominė globalizacija reiškia, kad didėja būtinybė imtis aplinkos apsaugos veiksnių tarptautiniu lygiu, įskaitant transporto politikos srityje, kurie pareikalautų naujų Bendrijos atsakomųjų veiksnių, susijusių su prekybos, plėtros ir užsienio politika, suteikiančių galimybę siekti tvarios plėtros kitose šalyse. Geras vadovavimas turėtų padėti siekiant šio tikslo.
- (31) Prekybos, tarptautinių investicijų srautų ir eksporto kreditų indėlis siekiant apsaugoti aplinką ir tvarią plėtrą turėtų būti didesnis.
- (32) Aplinkos apsaugos politiką, atsižvelgiant į klausimų sudėtingumą, reikia formuoti, laikantis Sutarties 174 straipsnio, remiantis geriausiu prieinamu moksliniu ir ekonominiu įvertinimu bei žiniomis apie aplinkos būklę ir jos raidos tendencijas.
- (33) Informacija, pateikiama politinius sprendimus priimančioms asmenims, bendros veiklos vykdytojams ir plačiajai visuomenei turi būti aktuali, skaidri, savalaikė ir lengvai suprantama.
- (34) Būtina nustatyti pažangos siekiant įgyvendinti aplinkos apsaugos tikslus mastą ir ją įvertinti.

(35) Remiantis aplinkos būklės įvertinimu, atsižvelgiant į Europos aplinkos agentūros reguliariai pateikiamą informaciją, įpusėjus programos įgyvendinimui, reikėtų iš naujo išnagrinėti pasiektą pažangą ir įvertinti būtinumą keisti programos kryptis,

NUSPRENDĖ:

1 straipsnis

Programos taikymo sritis

1. Šis sprendimas pateikia Bendrijos aplinkos veiksmų programą (toliau — programa). Joje numatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai ir prioritetai, grindžiami aplinkos būklės ir vyraujančių tendencijų, įskaitant išylančius klausimus, kuriuos sprendžiant būtina Bendrijos iniciatyva, įvertinimu. Programa turėtų skatinti įtraukti aplinkos apsaugos problemas į visas Bendrijos politikos sritis ir padėti pasiekti visos dabartinės ir būsimos išplėtos Bendrijos tvarią plėtrą. Be to, programoje numatoma nuolatos dėti pastangas, kad būtų pasiekti Bendrijos jau užsibrėžti aplinkos apsaugos tikslai ir įgyvendinti uždaviniai.

2. Programoje numatyti pagrindiniai siektini aplinkos apsaugos tikslai. Tam tikrais atvejais joje nustatomi uždaviniai ir tvarkaraščiai. Tikslai ir uždaviniai turėtų būti pasiekti dar nebaigus įgyvendinti programą, išskyrus tuos atvejus, kai numatyta kitaip.

3. Programa apima dešimtį metų, pradedant nuo 2002 m. liepos 22 d. Atitinkamas įvairių politikos sričių iniciatyvas, skirtas tikslams pasiekti, sudaro įvairios priemonės, įskaitant teisės aktus ir 3 straipsnyje bendrais bruožais apibūdintus strateginius metodus. Šios iniciatyvos turėtų būti pateiktos palaipsniui ir ne vėliau kaip per ketverius metus nuo šio sprendimo priėmimo dienos.

4. Tikslai atitinka pagrindinius aplinkos apsaugos prioritetus, kuriuos Bendrija įgyvendins šiose srityse:

- klimato kaitos,
- gamtos ir biologinės įvairovės,
- aplinkosaugos, sveikatos ir gyvenimo kokybės,
- gamtos išteklių ir atliekų.

2 straipsnis

Principai ir bendri tikslai

1. Programoje nubrėžiamos Bendrijos aplinkos apsaugos politikos, kuria siekiama užtikrinti aukštą apsaugos lygį, atsižvelgiant į subsidiarumo principą ir skirtingą įvairių Bendrijos regionų būklę bei siekį atsieti neigiamą poveikį aplinkai nuo ekonominio augimo, gairės programos įgyvendinimo laikotarpiu. Ši politika pirmiausia grindžiama principu „teršėjas moka“, atsargumo principu

ir prevenciniais veiksmais bei principu, kad žala aplinkai turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis.

Programa yra Europos tvarios plėtros strategijos aplinkos apsaugos dimensijos pagrindas ir padeda integruoti gamtos apsaugos interesus į visas Bendrijos politikos sritis, *inter alia*, nustatant strategijos aplinkos apsaugos prioritetus.

2. Programos tikslai:

— akcentuoti klimato pokyčius kaip neišspręstą ateinančio dešimtmečio ir vėlesnio laikotarpio problemą ir prisidėti sprendžiant ilgalaikį tikslą — stabilizuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus į orą kiekius tokia lygyje, kuris neleistų pasireikšti žalingam antropogeniniam poveikiui klimato sistemai. Todėl programoje orientuojamasi į ilgalaikį tikslą, kad pasaulio temperatūra pakiltų ne daugiau kaip 2°C virš priešindustrinio laikotarpio lygio ir CO₂ koncentracija neviršytų 550 ppm. Tikėtina, kad vėliau, kaip nustatė Tarpvyriausybė klimato kaitos komisija (IPCC), reikės išmetamų į orą dujų, sukeliančių šiltnamio efektą, kiekį sumažinti 70 % palyginus su 1990 m. lygiu,

— saugoti, konservuoti, atkurti ir vystyti gamtos sistemų, natūralių buveinių, laukinės augmenijos ir gyvūnijos funkcionavimą, kad būtų užkirstas kelias biologinės įvairovės, įskaitant genetinių išteklių įvairovę, skurdinimui ir praradimui Europos Sąjungos ir pasauliniu lygiu,

— prisidėti prie aukšto gyvenimo kokybės ir piliečių socialinės gerovės lygio sukūrimo aplinką, kurioje teršalų kiekis nesukelia žalingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, bei skatinant tvarią miestų plėtrą,

— gerinti išteklių efektyvumą ir atliekų tvarkymą, kad būtų sukurti labiau tvarios gamybos ir vartojimo modeliai, taip atsiejant išteklių naudojimą ir atliekų susidarymą nuo ekonominio augimo apimčių, bei siekiant užtikrinti, kad atsinaujinančių ir neatsinaujinančių išteklių naudojimas neviršytų gamtos sugebėjimo atsinaujinti.

3. Programoje garantuojama, kad aplinkos apsaugos srities tikslų, kurie turėtų būti orientuoti į užsibrėžtus ekologinius rezultatus, bus siekiama veiksmingiausiomis ir tinkamiausiomis priemonėmis, remiantis straipsnio 1 dalyje išdėstytais principais ir 3 straipsnyje pateiktais strateginiais metodais. Didelė reikšmė skiriama integruotam Bendrijos aplinkos apsaugos politikos formavimui ir visoms prieinamoms galimybėms ir priemonėms, atsižvelgiant į regioninius ir vietos skirtumus, bei ekologiniu požiūriu pažeidžiamas sritis, pabrėžiant, kad būtina:

— parengti Europos iniciatyvas, skirtas piliečių ir vietos valdžios institucijų informuotumui didinti,

- palaikyti platų dialogą su bendros veiklos vykdytojais didinant ekologinį informuotumą ir skatinant visuomenę dalyvauti,
- analizuoti pelną ir išlaidas, atsižvelgiant į būtinumą įskaičiuoti aplinkos apsaugai skirtas išlaidas,
- siekti geriausios prieinamos mokslinės informacijos bei toliau gilinti mokslo žinias, atliekant mokslo tiriamąjį darbą ir tobulinant technologijas,
- rinkti duomenis ir informaciją apie aplinkos būklę ir jos raidos tendencijas.

4. Programoje skatinama, nustatant aplinkos apsaugos tikslus ir, tam tikrais atvejais, uždavinius bei tvarkaraštį, į kuriuos bus atsižvelgta atitinkamose politikos srityse, visiškai įtraukti aplinkos apsaugos reikalavimus į visas Bendrijos politikos sritis ir veiklos rūšis.

Be to, pasiūlytos ir patvirtintos aplinkos būklę gerinančios priemonės turėtų atitikti tvarios plėtros ekonominių ir socialinių aspektų tikslus ir *vice versa*.

5. Programoje skatinama patvirtinti politiką ir metodus, padedančius siekti tvarios plėtros, grindžiamos *acquis* perkėlimu ir įgyvendinimu, narystės siekiančiose šalyse (toliau — šalys kandidatės). Plėtros procesas turėtų palaikyti ir saugoti šalių kandidačių gamtos turtus, pavyzdžiui, rūšių įvairovę, bei išlaikyti ir stiprinti tvarią gamybą ir vartojimą, žemėnaudos būdus ir aplinkai tinkamas transporto struktūras:

- įtraukiant aplinkos apsaugos reikalavimus į Bendrijos programas, įskaitant susijusias su infrastruktūros vystymu,
- skatinant švirių technologijų perkėlimą į šalis kandidates,
- plečiant dialogą su šalių kandidačių nacionalinėmis ir vietos administracijomis bei dalijantis patirtimi dėl tvarios plėtros ir šalių kandidačių aplinkos turtų išsaugojimo,
- bendradarbiaujant su šalių kandidačių pilietine visuomene, aplinkos apsaugos nevyriausybinėmis organizacijomis (NVOs) ir verslo atstovais, kad būtų lengviau didinti visuomenės informuotumą ir dalyvavimą,
- raginant tarptautines finansų institucijas ir privatų sektorių remti šalių kandidačių aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimą ir jų laikymąsi bei skirti reikiamą dėmesį aplinkos apsaugos interesų įtraukimui į ekonomines veiklos rūšis.

6. Programoje skatinama:

- Europos Sąjungos, kaip pagrindinio partnerio saugant pasaulio aplinką ir siekiant tvarios plėtros, pozityvus ir konstruktyvus vaidmuo,
- visuotinės partnerystės plėtra siekiant aplinkos apsaugos ir tvarios plėtros,

- aplinkos apsaugos interesų ir tikslų įtraukimas į visas Bendrijos užsienio ryšių sritis.

3 straipsnis

Strateginiai metodai, taikomi siekiant aplinkos apsaugos tikslų

Programoje išdėstytų siekių ir tikslų siekiama, *inter alia*, šiomis priemonėmis:

- 1) rengiant naujus Bendrijos teisės aktus ir tam tikrais atvejais iš dalies keičiant galiojančius teisės aktus;
- 2) skatinant veiksmingiau įgyvendinti ir laikytis Bendrijos aplinkos apsaugos teisės aktų, nepažeidžiant Komisijos teisės pradėti nagrinėjimo procedūrą dėl jų pažeidimo. Dėl to būtina:
  - taikyti griežtesnes priemones, dėl kurių būtų labiau paisoma Bendrijos aplinkos apsaugos taisyklių ir išaiškinti aplinkos apsaugos teisės aktų pažeidimo atvejus,
  - skatinti valstybes nares taikyti tobulesnius leidimų išdavimo, tikrinimo, kontrolės ir vykdymo standartus,
  - sistemingiau tikrinti, kaip taikomi aplinkos apsaugos teisės aktai valstybėse narėse,
  - veiksmingiau keistis informacija dėl geriausios praktikos įgyvendinant teisės aktus, įskaitant Europos Sąjungos aplinkos apsaugos įstatymų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo darbo tinklu (IMPEL tinklas) jo kompetencijos ribose;
- 3) toliau siekiant aplinkos apsaugos reikalavimus įtraukti formuojant, apibrėžiant bei įgyvendinant įvairių politikos sričių Bendrijos politiką ir veiklą. Būtina dėti papildomas pastangas skirtinguose sektoriuose, taip pat atsižvelgti į konkrečius jų aplinkos apsaugos tikslus, uždavinius, tvarkaraščius ir rodiklius. Dėl to būtina:
  - užtikrinti, kad Tarybos parengta aplinkos apsaugos reikalavimų įtraukimo į įvairias politikos sritis strategija būtų efektyvių veiksmų pavidalą ir padėtų įgyvendinant programos aplinkos apsaugos siekius ir tikslus,
  - prieš patvirtinant išnagrinėti, ar veiksmai ekonominėje ir socialinėje srityse padeda įgyvendinant programos aplinkos apsaugos siekius, tikslus bei terminą ir ar juos atitinka,
  - įsteigti atitinkamus Bendrijos institucijų nuolatinius vidaus struktūros mechanizmus, visiškai atsižvelgiant į būtinumą skatinti skaidrumą ir galimybę naudotis informacija, siekiant užtikrinti, kad aplinkos apsaugos interesai visiškai atsispindėtų Komisijos politikos iniciatyvose, įskaitant svarbius sprendimus bei įstatymų pasiūlymus,

- vykdyti nuolatinę kontrolę taikant atitinkamus rodiklius, parengtus, kai įmanoma, remiantis bendra visų sektorių metodika, ir atsiskaityti dėl sektorių integracijos eigos,
  - papildomai įtraukti aplinkos apsaugos kriterijus į Bendrijos finansavimo programas, nepažeidžiant galiojančiųjų,
  - visiškai ir veiksmingai taikyti ir įgyvendinti Poveikio aplinkai įvertinimą ir Strateginį aplinkos apsaugos įvertinimą,
  - kad, atliekant Bendrijos finansinių priemonių būsimas finansinės perspektyvos peržiūras, būtų atsižvelgta į programos tikslus;
- 4) skatinant tvarius gamybos ir vartojimo būdus veiksmingai taikant 2 straipsnyje išdėstytus principus, kad būtų sukaupta informacija apie neigiamą ir teigiamą poveikį aplinkai derinant įvairias, įskaitant grindžiamas rinkos dėsniais ir ekonomines, priemones. Dėl to, *inter alia*, būtina:
- skatinti subsidijų, darančių žymų neigiamą poveikį aplinkai ir nesuderinamų su tvaria plėtra, reformas, *inter alia*, sudarant programos įgyvendinimo laikotarpio vidurio peržiūros metu kriterijų sąrašą, kuris suteiktų galimybę užregistruoti tokias aplinkai neigiamą poveikį darančias subsidijas, tam kad jos būtų palaipsniui panaikintos,
  - nagrinėti parduodamų taršos leidimų, kaip bendros priemonės, ir išmetamų teršalų prekybos ekologinį veiksmingumą siekiant skatinti, kur įmanoma, jų taikymą ir įgyvendinimą,
  - remti ir skatinti taikyti fiskalines priemones, pavyzdžiui, ekologinius mokesčius ir paskatas, atitinkamu nacionaliniu arba Bendrijos lygiu,
  - skatinti aplinkos apsaugos reikalavimų įtraukimą į standartizacijos veiklą;
- 5) stiprinti bendradarbiavimą ir partnerystės ryšius su įmonėmis bei jas atstovaujančiomis institucijomis ir atitinkamai įtraukti socialinius partnerius, vartotojus ir jų organizacijas, siekiant gerinti įmonių aplinkosauginės savybės ir diegti tvarios gamybos būdus. Dėl to būtina:
- remti visoje programoje integruotą produktų politikos metodą, kuris skatins atsižvelgti į aplinkos apsaugos reikalavimus per visą gaminių gyvavimo ciklą bei platesnį aplinkai nežalingų procesų ir produktų taikymą,
  - skatinti platesnį Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) ⁽¹⁾ taikymą ir rengti iniciatyvas, skatinančias skelbti griežtas ir nepriklausomai patikrintas aplinkos apsaugos arba tvarios plėtos veiklos ataskaitas,
  - parengti atitikties paramos programą, kurioje numatyta konkreti parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms,
  - skatinti diegti premijų skyrimo bendrovėms už jų aplinkosauginę veiklą sistemas,
  - skatinti gaminių naujovių diegimą siekiant paversti rinką žalesne, geriau skleidžiant LIFE programos ⁽²⁾ rezultatus,
  - skatinti savanoriškus išpareigojimus arba susitarimus, siekiančius aiškių aplinkos apsaugos tikslų, įskaitant procedūrų, taikomų nesilaikymo atveju, nustatymą;
- 6) padedant užtikrinti individualių vartotojų, įmonių ir valstybės įstaigų, veikiančių kaip pirkėjai, informuotumą apie procesus ir produktus jų poveikio aplinkai požiūriu, siekiant įtvirtinti tvaraus vartojimo modelius. Dėl to būtina:
- skatinti naudoti ekologinius ženklus ir kitas ekologinės informacijos formas bei ženklinimą, kurie suteiktų vartotojams galimybę palyginti tos pačios rūšies produktų aplinkosauginės savybės,
  - skatinti taikyti patikimus pačių vartotojų paskelbtus aplinkosauginius reikalavimus ir neleisti kelti klaidinančių reikalavimų,
  - remti žaliąją viešųjų pirkimų politiką, sudarančią galimybę atsižvelgti į aplinkosauginius reikalavimus ir galimą aplinkosauginio gyvavimo ciklo, įskaitant gamybinį etapą, problemų įtraukimą į viešųjų pirkimų procedūras, laikantis Bendrijos konkurencijos taisyklių ir vidaus rinkos dėsnių, vadovautis geriausia praktika bei pradėti žaliųjų viešųjų pirkimų Bendrijos institucijose tikslinimą;
- 7) remiant aplinkos apsaugos interesų įtraukimą į finansų sektorių. Dėl to būtina:
- atsižvelgti į finansų sektoriaus savanorišką iniciatyvą, apimančią rekomendacijas įtraukti duomenis apie aplinkos apsaugai skirtas išlaidas į bendrovių metines finansines ataskaitas, bei keistis geriausia politikos praktika tarp valstybių narių,
-
- ⁽¹⁾ 2001 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 761/2001 dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) (OL L 114, 2001 4 24, p. 1).
- ⁽²⁾ 2000 m. liepos 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1655/2000 dėl aplinkos finansinio instrumento (LIFE) (OL L 192, 2000 7 28, p. 1).

- raginti Europos investicijų banką daugiau įtraukti aplinkos apsaugos tikslus ir problemas į kreditavimo veiklą, pirmiausia siekiant paremti šalių kandidačių tvarią plėtrą,
  - skatinti aplinkos apsaugos tikslų ir problemų įtraukimą į kitų finansinių institucijų, pavyzdžiui, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, veiklą;
- 8) sukuriant Bendrijos atsakomybės sistemą, dėl kurios būtina, *inter alia*, parengti:
- teisės aktus, reglamentuojančius atsakomybę už aplinkos apsaugą;
- 9) gerinant bendradarbiavimą ir partnerystės ryšius su vartotojų grupėmis ir NVOs bei skatinant Europos piliečius geriau suprasti aplinkos apsaugos klausimus ir dalyvauti juos sprendžiant. Dėl to būtina:
- užtikrinti galimybę naudotis informacija, visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus ir galimybę kreiptis į teisėsaugos institucijas aplinkos apsaugos klausimais, Bendrijai ir valstybėms narėms laiku ratifikavus Orhuso konvenciją ⁽¹⁾,
  - remti prieinamos informacijos teikimą piliečiams apie aplinkos būklę ir raidos kryptis, siejant su socialinėmis, ekonominėmis ir sveikatos apsaugos raidos kryptimis,
  - gerinti bendrą informuotumą aplinkos apsaugos klausimais,
  - parengti bendras aplinkosaugos geros vadybos taisykles ir principus palaikant dialogą su visuomene;
- 10) skatinant ir remiant veiksmingą ir tvarią žemės ir jūros tvarkymą, atsižvelgiant į aplinkos apsaugos interesus. Laikantis subsidiarumo principo, būtina:
- skatinti geriausią praktiką dėl tvaraus žemės naudojimo planavimo, kurį taikant atsižvelgiama į konkrečias regionines sąlygas, ypatingą dėmesį skiriant Integruotai pajūrio zonos vadybos programai,
  - skatinti geriausią praktiką ir remti sistemas, padedančias keistis tvarios plėtros, apimančios miestų teritorijas, jūros, pajūrio, kalnų rajonus, šlapžemių ir kitų aplinkosaugos požiūriu pažeidžiamų vietovių, patirtimi,
  - didinti vartojimą, gausinti išteklius ir išplėsti žemės ūkio ir aplinkos apsaugos priemonių, įgyvendinančių Bendrąją žemės ūkio politiką, taikymo sritį,
  - skatinti valstybes nares aptarti galimybę taikyti regioninį planavimą, kaip priemonę, skirtą gerinti aplinkos apsaugą piliečiams, ir skatinti dalintis patirtimi tvarios regioninės plėtros srityje, visų pirma, miestų ir tankiai apgyvendintose teritorijose.

⁽¹⁾ Konvencija dėl prieinamumo prie informacijos, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teisėsaugos institucijas aplinkos apsaugos klausimais, Orhusas, 1998 m. birželio 25 d.

4 straipsnis

Teminės strategijos

1. 5-8 straipsniuose nurodytiems veiksams priskiriamas teminių strategijų sukūrimas ir esančių strategijų, skirtų prioritetinėms aplinkos apsaugos problemoms, kurioms išspręsti būtinas platus požiūris, įvertinimas. Šiose strategijose turėtų būti identifikuojami pasiūlymai, būtini programoje nustatytiems tikslams pasiekti, bei numatyta pasiūlymų priėmimo tvarka. Šios strategijos pateikiamos Europos Parlamentui ir Tarybai ir, tam tikrais atvejais, jos skelbiamos Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu, kuris priimamas Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka. Laikantis pasiūlymo juridinio pagrindo, pagal šias strategijas suformuojami įstatymų pasiūlymai patvirtinami Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Teminėse strategijose gali būti pateikiami 3 ir 9 straipsniuose aprašyti metodai ir atitinkami kokybiniai ir kiekybiniai aplinkosaugos uždaviniai bei tvarkaraščiai, kuriais remiantis galima nustatyti ir įvertinti numatytas priemones.

3. Teminės strategijos turėtų būti parengtos ir įgyvendintos glaudžiai konsultuojantis su susijusiomis šalimis, pavyzdžiui, NVOs, pramonės, kitais socialiniais partneriais ir valdžios institucijomis, šiame procese atitinkamai užtikrinant konsultacijas su šalimis kandidatėmis.

4. Teminės strategijos turėtų būti pateiktos Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip per trejus metus nuo programos patvirtinimo. Laikotarpio vidurio ataskaitoje, kurioje Komisija įvertina pažangą įgyvendinant programą, pateikiama teminių strategijų apžvalga.

5. Komisija kasmet atsiskaito Europos Parlamentui ir Tarybai dėl pažangos rengiant ir įgyvendinant strategijas ir jų veiksmingumo.

5 straipsnis

Veiksmų, skirtų klimato kaitos problemoms spręsti, tikslai ir prioritetinės sritys

1. 2 straipsnyje išdėstytų siekių turėtų būti siekiama įgyvendinant šiuos tikslus:

- ratifikuoti Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą ir užtikrinti jo vykdymą iki 2002 m. bei įvykdyti jame paskelbtą įsipareigojimą iki 2008 m. gruodžio mėn. sumažinti išmetamų teršalų kiekius 8 %, palyginus su 1990 m. visos Europos bendrijos lygiu, laikantis kiekvienos valstybės narės įsipareigojimų, paskelbtų 1998 m. birželio 16 ir 17 d. Tarybos išvadose,

- pasiekti aiškią pažangą įgyvendinant pagal Kioto protokolą priimtus įsipareigojimus iki 2005 m.,

- užtikrinti Bendrijai patikimą galimybę palaikyti tarptautinį susitarimą dėl griežtesnio išmetamų teršalų kiekio apribojimo antruoju išsipareigojimų laikotarpiu, numatytu pagal Kioto protokolą. Šiuo susitarimu turėtų būti siekiama žymiai sumažinti išmetamų teršalų kiekius, visiškai atsižvelgiant, *inter alia*, į Tarpvyriausybines klimato kaitos grupės trečiosios įvertinimo ataskaitos išvadas bei atsižvelgiant į būtinumą siekti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamų kiekių visuotinio teisingo paskirstymo.
2. Šių tikslų siekiama, *inter alia*, imantis šių prioritetinių veiksmų:
- i) vykdyti tarptautinius išsipareigojimus dėl klimato kaitos, įskaitant priimtus pagal Kioto protokolą, pasitelkiant šias priemones:
- nagrinėti Europos klimato kaitos programos rezultatus ir, remiantis ja, patvirtinti veiksmingą bendrą ir suderintą politiką bei, atitinkamai, įvairiems sektoriams skirtas priemones, papildančias pačių valstybių narių veiksmus;
  - dirbti siekiant sukurti bendrą Bendrijos struktūrą, skirtą veiksmingai plėtoti CO₂ išmetamų kiekių prekybą, neatmetant galimybės ją pritaikyti prekybai kitomis šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis;
  - tobulinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir pažangos siekiant įvykdyti valstybių narių išsipareigojimus, prisiimtus pagal Susitarimą dėl šalių atsakomybės pasidalijimo, kontrolę;
- ii) mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius energetikos sektoriuje:
- kaip galima greičiau pradėti inventorizuoti ir tikrinti subsidijas, trukdančias veiksmingai ir tvariai naudoti energiją, siekiant juos palaipsniui panaikinti;
  - skatinti naudoti atsinaujinančius išteklius ir iškastinį kurą, kuriame yra mažiau anglies energijai gaminti;
  - skatinti naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius, taip pat taikyti paskatas ir vietiniu lygiu, siekiant iki 2010 m. sumažinti bendrą energijos suvartojimą 12 %;
  - diegti paskatas, skirtas energijos kogeneracijai didinti, bei įgyvendinti priemones, skirtas du kartus padidinti visą energijos kogeneracijos dalį Bendrijoje, kad ji sudarytų 18 % visos bendros energijos gamybos;
  - užkirsti kelią metano emisijai gaminant ir skirstant energiją bei mažinti metano emisijos kiekius;
  - skatinti energijos efektyvumą;
- iii) mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius transporto sektoriuje:
- identifikuoti ir imtis konkrečių veiksmų, mažinančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius aviacijoje, jeigu Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos nariai nėra susitarę dėl tokių veiksmų iki 2002 m.;
  - identifikuoti ir imtis konkrečių veiksmų, mažinančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius jūrų laivyboje, jeigu Tarptautinės jūrų organizacijos nariai nėra susitarę dėl tokių veiksmų iki 2003 m.;
  - skatinti pradėti naudoti taupesnes ir švaresnes transporto formas, įskaitant tobulesnę organizavimą bei logistiką;
  - laikantis ES siekio sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius 8 %, raginti Komisiją iki 2002 m. pabaigos pateikti komunikatą dėl kiekybinių aplinkos apsaugos tikslų siekiant sukurti tvarią transporto sistemą;
  - identifikuoti ir imtis papildomų konkrečių veiksmų, įskaitant atitinkamų teisės aktų, skirtų mažinanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų, tarp jų ir N₂O, išmetamus kiekius iš transporto priemonių, priėmimą;
  - skatinti kurti ir naudoti alternatyvias kuro rūšis bei mažai kuro suvartojančias transporto priemones, siekiant žymiai ir nuolatos didinti jų naudojimo dalį;
  - skatinti taikyti priemones, atspindinčias visas išlaidas aplinkos apsaugai transporto kainoje;
  - siekiant mažinti poveikį aplinkai, atsieti ekonomikos augimą nuo transporto paklausos;
- iv) mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius pramoninėje gamyboje:
- skatinti pramonėje diegti veiksmingą ekologiniu požiūriu praktiką ir techniką;
  - parengti priemones, padedančias mažosioms ir vidutinėms įmonėms priderinti, atnaujinti ir tobulinti veiklą;
  - skatinti kurti aplinkai labiau palankias ir techniškai įgyvendinamas alternatyvas, tarp jų ir Bendrijos priemones, kurias taikant bus siekiama sumažinti išmetamų teršalų kiekius, pamažu nutraukti, jeigu reikia ir įmanoma, gamybą bei mažinti pramoninių dujų, kurių sudėtyje yra fluoro: HSCs (hidrofluorvandenilių), PFCs (perfluorangliavandenilių) ir SF₆ (sieros heksafluorido), naudojimą;
- v) mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius kituose sektoriuose:
- skatinti efektyvų energijos, skirtos šildymui, vėsinimui ir karštam vandeniui gaminti, vartojimą projektuojant pastatus;

b) Bendrojoje žemės ūkio politikoje ir Bendrijos atliekų tvarkymo strategijoje atsižvelgti į būtinumą mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamus kiekius bei kitas aplinkos apsaugos problemas;

vi) taikyti kitas tinkamas priemones, pavyzdžiui:

a) skatinti taikyti fiskalines priemones, įskaitant ir savalaikę bei tinkamą Bendrijos energijos apmokestinimo sistemą, skatinančias pereiti prie efektyvesnio energijos vartojimo, švaresnės energijos ir transporto bei remiančias technologinių naujovių diegimą;

b) skatinti sudaryti aplinkos apsaugos susitarimus su pramonės sektoriais dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamų kiekių mažinimo;

c) pasirūpinti, kad klimato kaitos problemos būtų pagrindinė Bendrijos politikos dėl mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros ir nacionalinių mokslinių tyrimų programų tema.

3. Spręsdama klimato kaitos sušvelninimo problemą, Bendrija dar turėtų pasirūpinti taikyti priemones, skirtas prisitaikyti prie klimato kaitos padarinių:

— iš naujo apsvaistydama Bendrijos politiką, visų pirma skirtą klimato kaitos problemoms spręsti, kad būtų pakankamai atsižvelgta į klausimą dėl prisitaikymo priimančias sprendimus dėl investicijų,

— skatinant regionų klimato modeliavimą ir įvertinimą tam, kad būtų parengtos regioninio prisitaikymo priemonės, pavyzdžiui, vandens išteklių tvarkymas, biologinės įvairovės apsauga, dykumų susidarymo ir užtvindymo prevencija, bei skatinamas geresnis piliečių ir komercinių įmonių informuotumas.

4. Turi būti pasirūpinta, kad į klimato problemas būtų atsižvelgta Bendrijos plėtros procese. Tam reikės, *inter alia*, šių šalių kandidatų veiksmų:

— remti pajėgumų taikyti vidaus priemones, skirtas Kioto protokole pateiktiems mechanizms taikyti, atskaitoms geriau rengti ir išmetamų teršalų kontrolei atlikti, didinimą,

— remti tvaresnius transporto ir energetikos sektorius,

— pasirūpinti, kad bendradarbiavimas su šalimis kandidatėmis klimato kaitos klausimais būtų toliau stiprinamas.

5. Kova prieš klimato kaitą taps Europos Sąjungos užsienio ryšių politikos sudėtine dalimi ir viena iš jos tvarios plėtros politikos prioritetinių sričių. Tam prireiks bendrų ir suderintų Bendrijos ir jos valstybių narių pastangų siekiant:

— didinti pajėgumus, kurie padėtų besivystančioms šalims ir perinamojo laikotarpio ekonomikos šalims, pavyzdžiui, skatinant rengti projektus, susijusius su Kioto protokolo Švaraus vystymosi mechanizmu (CDM), ir juos bendrai įgyvendinant,

— atsakyti į nustatytą poreikį perduoti technologijas,

— padėti sprendžiant prisitaikymo prie klimato kaitos problemas suinteresuotose šalyse.

6 straipsnis

Veiksmų, skirtų gamtos ir biologinės įvairovės problemoms spręsti, tikslai ir prioritetinės sritys

1. 2 straipsnyje išdėstytų siekių reikėtų siekti įgyvendinant šiuos tikslus:

— sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, taip pat užkirsti kelią neigiamam invazinių svetimų rūšių ir genotipų poveikiui bei jį sumažinti, užsibrėžiant pasiekti šį tikslą iki 2010 m.,

— apsaugoti gamtą ir biologinę įvairovę nuo kenksmingos taršos ir tinkamai jas atkurti,

— apsaugoti, tinkamai atkurti ir tvariai naudoti jūros aplinką, pakrantes ir šlapžemes,

— apsaugoti ir tinkamai atkurti didelės svarbos kraštovaizdžio požiūriu teritorijas, įskaitant dirbamos žemės teritorijas bei jautrias ekologiniu požiūriu vietas,

— apsaugoti rūšis ir jų buveines, ypač rūpinantis, kad buveinės nebūtų suskirstytos,

— skatinti tvarų dirvožemio naudojimą, ypatingą dėmesį skiriant erozijos, gedimo, užteršimo ir dykumų susidarymo prevencijai.

2. Šių tikslų siekiama atliekant šiuos prioritetinius veiksmus, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, grindžiamą galiojančiomis pasaulinėmis ir regioninėmis konvencijomis ir strategijomis bei susijusių Bendrijos teisės aktų įgyvendinimu. Ekosistemų metodas, patvirtintas pagal Biologinės įvairovės konvenciją⁽¹⁾, prirėkus, turėtų būti taikomas:

a) biologinės įvairovės srityje:

— užtikrinant Bendrijos biologinės įvairovės strategijos ir su ja susijusių veiksmų planų kontrolės ir įvertinimo įvykdymą ir skatinimą, taip pat įgyvendinant duomenų ir informacijos rinkimo programą, parengiant atitinkamus rodiklius ir skatinant geriausių prieinamų metodų bei geriausios aplinkosaugos praktikos taikymą,

— skatinant biologinės įvairovės, genetinių išteklių, ekosistemų ir sąveikos su žmonių veikla mokslinius tyrimus,

(1) OL L 309, 1993 12 13, p. 1.

- sukuriant biologinei įvairovei skirtas priemonės, skatinančias tvarų vartojimą, gamybą ir investicijas,
  - skatinant atlikti nuoseklių nykstančių rūšių įvertinimą, papildomus mokslinius tyrimus ir bendradarbiauti sprendžiant šiuos klausimus,
  - skatinant teisingą ir lygiateisį dalijimąsi genetinių išteklių naudojimo privalomais pasaulio lygiu, kad būtų įgyvendintas Biologinės įvairovės konvencijos 15 straipsnis dėl galimybės naudotis genetiniais išteklių, kurie kilę iš trečiųjų šalių,
  - parengiant priemonės, taikomas invazinių svetimų rūšių, įskaitant svetimus genotipus, prevencijai ir kontrolei atlikti,
  - sukuriant „Natura 2000“ tinklą bei įgyvendinant būtinus techninius ir finansinius dokumentus ir priemones, kurių reikia tinklui visiškai įgyvendinti bei apsaugoti rūšis, nepriskiriamas „Natura 2000“ tinklo teritorijoms, tačiau saugomas pagal direktyvų dėl buveinių ir paukščių reikalavimus,
  - skatinant išplėsti „Natura 2000“ tinklą šalyse kandidatėse;
- b) nelaimingų atsitikimų ir nelaimių atvejais:
- skatinant Bendriją koordinuoti valstybių narių veiksmus, susijusius su nelaimingais atsitikimais ir stichinėmis nelaimėmis, pavyzdžiui, įkuriant keitimosi prevenciniais praktiniais veiksmais ir priemonėmis tinklą,
  - sukuriant papildomas priemones, padėsiančias išvengti didelių nelaimingų atsitikimų grėsmės, ypač kylančios dėl vamzdinių, kasybos, pavojingų medžiagų pervežimo jūra, bei parengiant priemones dėl kasybos atliekų;
- c) teminė strategija dėl dirvožemio apsaugos, sprendžiant, *inter alia*, taršos, erozijos, dykumų susidarymo, žemės degradacijos, rizikos dėl žemės naudojimo ir hidrogeologinės rizikos, atsižvelgiant į regioninius skirtumus, įskaitant kalnuotų ir sausringų teritorijų specifinius skirtingumus, prevencijos klausimus;
- d) tvaraus valdymo skatinimas išgaunamosios pramonės šakose, siekiant sumažinti poveikį aplinkai;
- e) skatinti kraštovaizdžio vertybių apsaugos ir atkūrimo įtraukimą į kitas politikos sritis, įskaitant turizmą, atsižvelgiant į su tuo susijusias tarptautines priemones;
- f) skatinimas įtraukti biologinės įvairovės problemas į žemės ūkio politiką ir tvarios žemės ūkio plėtros, daugiafunkcinio ir tvaraus žemės ūkio rėmimas:
- skatinant visiškai pasinaudoti Bendrosios žemės ūkio politikos siūlomomis galimybėmis ir kitomis politinėmis priemonėmis,
  - skatinant aplinkai palankesnę ūkininkavimą, įskaitant, tam tikrais atvejais, ekstensyvosios gamybos metodus, integruoto ūkininkavimo praktiką, ekologinį ūkininkavimą ir žemės ūkio — biologinę įvairovę, būsimose bendrosios žemės ūkio politikos ataskaitose, atsižvelgiant į tai, kad būtinas harmoningas požiūris į daugiafunkcinį kaimo bendruomenių vaidmenį;
- g) tvaraus jūrų naudojimo ir jūros ekosistemų, įskaitant jūros dugną, estuarijų ir pakrančių teritorijų, apsaugos skatinimas, ypatingą dėmesį skiriant didelės biologinės vertės vietovėms, imantis šių veiksmų:
- skatinant intensyviau įtraukti aplinkos apsaugos interesus į bendrąją žuvininkystės politiką, atliekant 2002 m. šios srities peržiūrą,
  - parengiant jūros aplinkos apsaugos ir konservacijos teminę strategiją, atsižvelgiant, *inter alia*, į konvencijų dėl jūrų sąlygas ir įgyvendinimo įsipareigojimus bei būtinumą sumažinti jūrų transporto bei kitos veiklos, vykdomos jūroje ir sausumoje, sukeltą taršą ir poveikį aplinkai,
  - skatinant integruotą pakrančių zonų tvarkymą,
  - toliau skatinant jūros teritorijų apsaugą, visų pirma, per „Natura 2000“ tinklą bei taikant kitas galimas Bendrijos priemones;
- h) miškams skirtų strategijų ir priemonių įgyvendinimas bei tolesnė plėtra pagal Europos Sąjungos miškų strategiją, atsižvelgiant į subsidiarumo principą ir biologinės įvairovės problemas, įtraukiant šias sudedamąsias dalis:
- esamų Bendrijos priemonių, saugančių miškus ir įgyvendinančių tvarų miškų valdymą tobulinimas, *inter alia*, įgyvendinant nacionalines miškų programas, susietas su kaimų plėtros planais, didesnę dėmesį skiriant daugialypiam miškų vaidmeniui, laikantis Ministrų konferencijos dėl Europos miškų apsaugos, Jungtinių Tautų forumo miškų klausimais, Konvencijos dėl biologinės įvairovės ir kitų forumų rekomendacijų,
  - veiksmingo visų politikos sričių, susijusių su miškininkyste, įskaitant privatų sektorių, koordinavimo skatinimas bei visų bendros veiklos vykdančiųjų, susijusių su miškininkystės klausimais, koordinavimas,
  - medienos, pagamintos taikant tvarios gamybos metodus, rinkos dalies augimo skatinimas, *inter alia*, skatinant tvaraus miškų valdymo sertifikavimą ir susijusių produktų ženklavinimą,
  - Bendrijos ir valstybių narių tolesnis aktyvus dalyvavimas įgyvendinant globalinio ir regioninio lygio nutarimus bei diskusijose ir derybose dėl klausimų susijusių su miškais,

- iširti galimybes imtis veiksmingų priemonių, neleisti prekiauti nelegaliai nupjautu mišku ir kovoti su tokia prekyba,
  - skatinti susirūpinimą klimato kaitos poveikiu miškininkystei;
- i) genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) srityje:
- parengti GMO rizikos įvertinimo, identifikavimo, ženklavimo ir aptikimo nuostatas ir metodus, kad būtų galima veiksmingai tikrinti ir kontroliuoti poveikį sveikatai ir aplinkai,
  - siekti skubiai ratifikuoti ir įgyvendinti Kartagenos protokolą dėl biologinės saugos ir remti kontrolės struktūrų sukūrimą trečiojoje šalyje, kai būtina, suteikiant techninę ir finansinę paramą.

7 straipsnis

Veiksmų, skirtų aplinkos, sveikatos ir gyvenimo kokybės problemoms spręsti, tikslai ir prioritetinės sritys

1. 2 straipsnyje išdėstytų siekių reikėtų siekti, atsižvelgiant į atitinkamas Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) normas, rekomendacijas ir programas, įgyvendinant šiuos tikslus:

- siekti geresnio grėsmių aplinkai ir žmonių sveikatai supratimo, kad būtų galima imtis neleidžiančių šiai grėsmei kilti ir ją sumažinančių veiksmų,
- padėti užtikrinti geresnę gyvenimo kokybę taikant integruotą metodą, pagal kurį pagrindinis dėmesys skiriamas miesto teritorijoms,
- pasiekti, kad po vienos žmonių kartos (iki 2020 m.) cheminės medžiagos būtų gaminamos ir naudojamos taip, kad jų gamyba ir naudojimas nesukeltų žymaus neigiamo poveikio sveikatai ir aplinkai, pripažįstant, kad būtina užpildyti dabartinės žinių apie cheminių medžiagų savybes, jų naudojimą, pašalinimą ir poveikį spragas,
- pavojingos cheminės medžiagos turėtų būti pakeistos saugesnėmis cheminėmis medžiagomis arba saugesnėmis alternatyviomis technologijomis, kurias taikant nereikia naudoti cheminių medžiagų, siekiant sumažinti pavojaus žmogui ir aplinkai galimybę,
- mažinti pesticidų poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai bei apskritai pasiekti, kad pesticidai būtų naudojami labiau tvariai, ir iš viso žymiai sumažėtų pesticidų keliamas pavojus bei jų naudojimo pasėlių apsaugai apimtys. Naudojami patvarūs, bioakumuliaciniai, toksiški arba kitų susirūpinimą keliančių savybių turintys pesticidai turėtų būti pakeisti, kai galima, mažiau pavojingais,
- pasiekti tokios požeminio ir paviršinio vandens kokybės, kuri neleistų pasireikšti žymiam poveikiui ir pavojui žmonių

sveikatai ir aplinkai, bei užtikrinti, kad vandens gavybos iš vandens šaltinių apimtys būtų ilgą laiką tvarios,

- pasiekti tokios oro kokybės, kuri neleistų pasireikšti neigiamam poveikiui ir nekeltų pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai,

- žymiai sumažinti asmenų, pastoviai veikiamų ilgą laiką skleidžiamo, visų pirma, transporto, vidutinio stiprumo triukšmo, galinčio, anot mokslinių tyrinėjimų, būti kenksmingu žmonių sveikatai, bei parengti sekantį darbo su direktyva dėl triukšmo etapą.

2. Šių tikslų siekiama imantis šių prioritetinių veiksmų:

- a) suintensyvinti Bendrijos mokslinių tyrimų programas ir mokslinę kompetenciją bei skatinti tarptautinį nacionalinių mokslinių tyrimų programų koordinavimą, kad būtų lengviau pasiekti tikslus sveikatos ir aplinkos apsaugos srityje, ir visų pirma:

- identifikuoti ir pateikti rekomendacijas, kokios būtų prioritetinės mokslinių tyrimų sritys bei veiksmai, kuriems be kitų būtų priskiriamas elektromagnetinių taršos šaltinių galimas poveikis sveikatai bei ypatingas dėmesys, skiriamas gyvūnų alternatyvių tyrimų metodų, visų pirma cheminių medžiagų saugumo srityje, sukūrimui ir įteisinimui,

- apibrėžti ir sukurti sveikatos ir aplinkos rodiklius,

- iširti iš naujo galiojančias, sukurti optimaliausias bei atnaujinti sveikatos normas ir ribines vertes, įskaitant, tam tikrais atvejais, poveikį potencialiai pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, vaikams arba senovo amžiaus žmonėms, bei įvairių teršalų sinergetę ir savitarpio poveikį,

- išnagrinėti iš naujo skubaus išpėjimo dėl naujų arba besiformuojančių problemų mechanizmo kryptis ir nuostatas;

b) cheminių medžiagų srityje:

- įpareigojant gamintojus, importuotojus ir tolesnius vartotojus (priskiriant jiems išpareigojimą rūpestingai elgtis kitų atžvilgiu) rūpintis žinių apie visas chemines medžiagas gavimu ir pavojaus, kylančio jas naudojant, regeneruojant bei sunaikinant, įvertinimu,

- sukuriant nuoseklią, pakopiniu metodu grindžiamą cheminių medžiagų, išskyrus tas chemines medžiagas, kurios naudojamos labai nedideliais kiekiais, sistemą, skirtą naujai sukurtų ir esančių medžiagų tyrimams, pavojaus įvertinimui ir valdymui, taikant tyrimų procedūras, kurias atliekant reikia mažiau tyrimų su gyvūnais, bei sukuriant alternatyvius tyrimų metodus,

- užtikrinant, kad ekologiniu požiūriu pavojų keliančioms cheminėms medžiagoms būtų taikomos pagreintose pavojaus valdymo procedūros ir kad labai pavojingos ekologiniu požiūriu medžiagos, įskaitant kancerogenines, mutagenines arba toksiškas reprodukcijai medžiagas ir medžiagas, kurioms būdingos POT (patvarių organinių teršalų) savybės, būtų naudojamos pateisinamais ir tiksliai apibrėžtais atvejais, bei prieš jas pradėdant naudoti būtų išduodami leidimai,
  - užtikrinant, kad į cheminių medžiagų keliamo pavojaus įvertinimo rezultatus būtų visiškai atsižvelgta chemines medžiagas reglamentuojančiuose visų sričių Bendrijos teisės aktuose ir vengiant dvigubo darbo,
  - parengiant patvarių, bioakumuliacinių ir toksiškų bei labai patvarių ir labai bioakumuliacinių cheminių medžiagų priskyrimo prie labai pavojingų medžiagų grupės kriterijus bei planuojant papildyti ją žinomomis endokrinus ardančiomis medžiagomis, kai bus nustatyti suderinti tyrimo metodai ir kriterijai,
  - užtikrinant, kad būtų skubiai parengtos pagrindinės priemonės, kurių reikia nustatytiems tikslams pasiekti, kad jos įsigaliotų iki vidurio laikotarpio peržiūros,
  - užtikrinant, kad nekonfidenciali Bendrijos cheminių medžiagų registro (REACH registro) informacija būtų viešai prieinama;
- c) pesticidų srityje:
- visiškai įgyvendinant galiojančius teisės aktus ⁽¹⁾ ir iš naujo svarstant jų veiksmingumą, kad, juos iš dalies pakeitus, būtų užtikrintas aukštas apsaugos lygis. Šį persvarstymą tam tikrais atvejais galėtų sudaryti palyginamasis įvertinimas ir Bendrijos leidimų pateikti produktus į rinką tvarkos parengimas,
  - parengiant teminę strategiją dėl tvaraus pesticidų naudojimo, kurioje būtų sprendžiami šie klausimai:
    - i) pavojaus sveikatai ir aplinkai, kylančio naudojant pesticidus, sumažinimas;
    - ii) griežtesnė pesticidų naudojimo ir paskirstymo kontrolė;
    - iii) žalingų veikliųjų medžiagų leistinų kiekių sumažinimas, įskaitant pavojingiausių medžiagų pakeitimą saugesnėmis, tarp jų ir ne cheminėmis, alternatyviomis medžiagomis;
    - iv) nedidelį poveikį darančio arba be pesticidų auginimo būdo taikymo skatinimas, didinant, be kita ko, vartotojų informuotumą, skatinant taikyti geros praktikos
- normas ir aptariant galimą finansinių priemonių taikymą;
- v) skaidrios atsiskaitymo dėl pasiektos pažangos įgyvendinant strategijos tikslus ir jos kontrolės sistemos, įskaitant tinkamų rodiklių sukūrimą;
- d) cheminių medžiagų ir pesticidų srityje:
- siekiant skubaus Roterdamo konvencijos dėl išankstinio sutikimo, duoto gavus informaciją, tvarkos, taikomos tam tikroms kenksmingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje ir Stokholmo konvencijos dėl patvarių organinių teršalų (POT) ratifikavimo,
  - iš dalies pakeičiant 1992 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2455/92 dėl tam tikrų pavojingų medžiagų eksporto ir importo ⁽²⁾, siekiant jį suderinti su Roterdamo konvencija, patobulinti jo procedūrinius mechanizmus bei pagerinti informacijos teikimą besivystančioms šalims,
  - padedant tobulinti cheminių medžiagų ir pesticidų vadybą besivystančiuose šalyse ir šalyse kandidatėse, taip pat sunaikinti nebenaudojamų pesticidų atsargas, *inter alia*, remiant tokio sunaikinimo siekiančius projektus,
  - dalyvaujant tarptautiniu lygiu rengiant strateginę tarptautinės cheminių medžiagų vadybos metodą;
- e) vandens tvaraus vartojimo ir jo geros kokybės srityje:
- užtikrinant aukštą paviršinio ir požeminio vandens apsaugos lygį, neleidžiant teršti ir skatinant tvarų vandens vartojimą,
  - imantis veiksmų, kuriais siekiama visiškai įgyvendinti Pagrindų direktyvą dėl vandens ⁽³⁾, siekiant geros ekologinės, cheminės ir kiekybinės vandens kokybės bei nuoseklios ir tvarios vandens vadybos,
  - parengiant priemones, kurias taikant būtų siekiama nutraukti prioritetinių pavojingų medžiagų išleidimą, išmetimą ir nuotėkius, pagal Pagrindų direktyvos dėl vandens reikalavimus,
  - užtikrinant aukštą maudyklų vandens apsaugos lygį, įskaitant Direktyvos dėl maudyklų vandens ⁽⁴⁾ pakeitimą,
-
- ⁽¹⁾ 1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką (OL L 230, 1991 8 19, p. 1). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos direktyva 2001/49/EB (OL L 176, 2001 6 29, p. 61).
- ⁽²⁾ OL L 251, 1992 8 29, p. 13. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2247/98 (OL L 282, 1998 10 20, p. 12).
- ⁽³⁾ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).
- ⁽⁴⁾ 1975 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 76/160/EEB dėl maudyklų vandens kokybės (OL L 31, 1976 2 5, p. 1). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1994 m. Stojimo aktu.

- užtikrinant, kad Pagrindų direktyvos dėl vandens bei kitų direktyvų dėl vandens apsaugos sąvokos ir metodai būtų įtraukti į kitas Bendrijos politikos sritis;
- f) dėl oro kokybės, 5 straipsnyje išdėstytų priemonių sukūrimas ir įgyvendinimas transporto, pramonės ir energetikos sektoriuose turėtų atitikti ir padėti gerinti oro kokybę. Papildomos numatytos priemonės yra šios:
- gerinti oro kokybę, įskaitant teršalų nusėdimą, kontrolę ir įvertinimą bei informacijos teikimą visuomenei, įskaitant rodiklių parengimą ir taikymą,
  - parengti teminę strategiją, stiprinančią nuoseklią ir integruotą oro taršos politiką, kuri numato tolimesnių veiksmų prioritetus, aptarti iš naujo ir, tam tikrais atvejais, atnaujinti oro kokybės normas bei nacionalinius didžiausius leistinus teršalų kiekius, siekiant ilgalaikio tikslo — neviršyti kritinių apkrovų ir lygių, ir sukurti geresnes informacijos rinkimo, modeliavimo ir prognozavimo sistemas,
  - patvirtinti tinkamas priemones dėl apatinio ozono sluoksnio ir kietųjų dalelių,
  - aptarti oro kokybę patalpose ir poveikį sveikatai, tam tikrais atvejais pateikiant rekomendacijas dėl papildomų priemonių,
  - atlikti pagrindinį vaidmenį derybose dėl Monrealio protokolo dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų ir jį įgyvendinant,
  - atlikti pagrindinį vaidmenį derybose dėl ryšių ir sąveikos su tarptautiniais procesais, padedančiais išsaugoti neuzterštą orą Europoje, ir stiprinti juos,
  - toliau kurti konkrečias Bendrijos priemones, mažinančias išmetamus teršalų kiekius iš atitinkamų šaltinių kategorijų;
- g) triukšmo srityje:
- papildant ir toliau tobulinant priemones, tarp jų ir atitinkamą tipo patvirtinimo tvarką, taikomas dėl paslaugų ir produktų, visų pirma autotransporto priemonių, keliamo triukšmo, įskaitant eismo saugumui nekenkiančias priemones, mažinančias padangų ir kelio paviršiaus sąveikos keliamą triukšmą, taip pat geležinkelio transporto priemonių, orlaivių ir stacionarių mechanizmų keliamą triukšmą,
  - sukuriant ir įgyvendinant priemones, tam tikrais atvejais mažinančias eismo keliamą triukšmą, pavyzdžiui, mažinant poreikį naudotis transporto, imant naudoti mažiau triukšmo keliančias transporto priemones, skatinant technines priemones ir tvarų transporto planavimą;

h) miesto aplinkos srityje:

- parengiant teminę strategiją, skatinančią integruoto horizontalaus metodo taikymą visose Bendrijos politikos srityse ir gerinančią miesto aplinkos kokybę, atsižvelgiant į pasiektą pažangą įdiegiant esančią bendradarbiavimo sistemą ⁽¹⁾, ją, jei būtina, keičiant ir sprendžiant šiuos klausimus:
  - „Darbotvarkės 21“ skatinimas konkrečioje šalyje,
  - sąsajos tarp ekonominio augimo ir poreikio naudotis keleiviniu transportu mažinimas,
  - būtinumas daugiau naudotis viešuoju transportu, geležinkeliu, vidaus vandens keliais, vaikščioti pėsčiomis ir važinėti dviračiais,
  - būtinumas spręsti didėjančio transporto priemonių skaičiaus problemas bei siekti pastebimai atsieti transporto priemonių skaičiaus didėjimą nuo BVP augimo,
  - būtinumas skatinti naudoti nedidelius kiekius dujų išmetančias viešojo transporto priemones,
  - miesto aplinkos rodiklių aptarimas.

8 straipsnis

Veiksmų, skirtų gamtos išteklių ir atliekų tvaraus naudojimo ir tvarkymo klausimams spręsti, tikslai ir prioritetinės kryptys

1. 2 straipsnyje išdėstytų siekių turėtų būti siekiama įgyvendinant šiuos tikslus:

- siekti užtikrinti, kad išteklių naudojimas ir jo keliamas poveikis nebūtų didesnis negu gamtos sugebėjimas atsinaujinti, ir atsieti ekonominį augimą nuo išteklių naudojimo. Šiomis sąlygomis, siekiant iš esmės padidinti išteklių ir energijos efektyvumą, prisimenamas uždavinys pasiekti, kad Bendrijoje iki 2010 m. 22 % elektros energijos būtų pagaminama iš atsinaujinančių išteklių,
- pasiekti, kad būtų žymiai sumažinti susidarančių atliekų kiekiai įgyvendinant atliekų prevencijos iniciatyvas, didinant išteklių efektyvumą ir pereinant prie labiau tvarių gamybos ir vartojimo modelių,
- žymiai sumažinti pašalinamų atliekų kiekį ir susidarančius pavojingų atliekų kiekius, dedant pastangas nedidinti išmetamų į orą, vandenį ir dirvožemį teršalų kiekius,

⁽¹⁾ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1141/2001/EB dėl Bendrijos bendradarbiavimo, skatinančio tvarytą miestų plėtrą, sistemos (OL L 191, 2001 7 13, p. 1).

— skatinant pakartotinai panaudoti atliekas ir vis susidarancių atliekų atveju: reikėtų mažinti šių atliekų pavojingumą ir jos turėtų kelti kuo mažesnę pavojų; pirmenybę reikėtų teikti atliekų panaudojimui ir ypač atliekų perdirbimui; reikėtų mažinti šalinamų atliekų kiekį ir atliekas saugiai pašalinti; šalintinos atliekos turėtų būti apdorojamos kuo arčiau nuo jų susidarymo vietos taip, kad dėl to nesumažėtų atliekų apdorojimo operacijų efektyvumas.

2. Šių tikslų siekiama, atsižvelgiant į integruotos produktų politikos metodą ir Bendrijos atliekų tvarkymo strategiją ⁽¹⁾, imantis šių prioritetinių veiksmų:

i) parengti teminę tvaraus išteklių naudojimo ir vadybos strategiją, tarp jų, *inter alia*:

a) įvertinti medžiagų ir atliekų srautus Bendrijoje, įskaitant importą ir eksportą, pavyzdžiui, atliekant medžiagų srauto analizę;

b) iš naujo aptarti politikos priemonių veikmingumą ir subsidijų, susijusių su gamtos ištekliais ir atliekomis, poveikį;

c) nustatyti tikslus ir uždavinius išteklių efektyvumo ir mažesnio išteklių naudojimo srityje, atsiejant ekonominį augimą nuo neigiamo poveikio aplinkai;

d) skatinti taikyti gavybos ir gamybos būdus ir metodus, skatinančius ekologinį efektyvumą ir žaliavų, energijos, vandens bei kitų išteklių tvarų naudojimą;

e) sukurti ir taikyti įvairiausias priemones, įskaitant mokslinius tyrimus, technologijų perdavimą, rinkos dėsniais grindžiamas ir ekonomines priemones, geriausias praktikos programas bei išteklių efektyvumo rodiklius;

ii) parengti ir įgyvendinti atliekų prevencijos ir valdymo priemones, imantis, *inter alia*, šių veiksmų:

a) parengti kiekybinio ir kokybinio kiekvienos atliekų rūšies mažinimo uždavinius, kuriuos būtina pasiekti Bendrijos lygiu iki 2010 m. Komisija raginama parengti tokių uždavinių pasiūlymus iki 2002 m.;

b) skatinti aplinkai nežalingą ir tvarų produktų dizainą;

c) didinti informuotumą dėl galimo visuomenės dalyvavimo mažinant atliekų kiekius;

d) sukurti veikiančias priemones, skatinančias atliekų prevenciją, pvz., skatinti pakartotinį atliekų panaudojimą ir jų naudojimą, palaipsniui atsakyti naudoti tam tikras medžiagas, taikant produktams skirtas priemones;

e) sukurti papildomus rodiklius atliekų tvarkymo srityje;

iii) parengti teminę atliekų perdirbimo strategiją, kurioje, *inter alia*, būtų numatyta:

a) priemonės, užtikrinančios šaltinių atskyrimą, prioritetinių atliekų srautų surinkimą ir perdirbimą;

b) toliau ugdyti gamintojo atsakomybės jausmą;

c) sukurti ir perduoti aplinkai nežalingas atliekų perdirbimo ir apdorojimo technologijas;

iv) parengti arba iš dalies pakeisti teisės aktus, reglamentuojančius atliekas, tarp jų, *inter alia*, statybų ir pastatų nugriovimo atliekas, nuotekų dumblą ⁽²⁾, biologiškai skaidomas atliekas, pakuotes ⁽³⁾, baterijas ⁽⁴⁾ ir atliekų vežimą ⁽⁵⁾, išaiškinti atliekų ir ne atliekų sąvokų skirtumus bei sukurti tikslus kriterijus, pagal kuriuos būtų toliau rengiami pagrindų direktyvos dėl atliekų ⁽⁶⁾ IIA ir IIB priedai.

9 straipsnis

Veiksmų, skirtų tarptautiniams klausimams spręsti, tikslai ir prioritetinės sritys

1. 2 straipsnyje išdėstyta siekyje dėl šios programos keturių aplinkos apsaugos prioritetinių sričių tarptautinių klausimų ir aspektų numatyti šie tikslai:

— įgyvendinti ambicingą aplinkos politiką tarptautiniu lygiu, ypatingą dėmesį skiriant pasaulio gamtos gebėjimui atsinaujinti,

— toliau skatinti taikyti tvaraus vartojimo ir gamybos modelius tarptautiniu lygiu,

— toliau veikti užtikrinant, kad prekybos ir aplinkos apsaugos politika bei priemonės būtų tarpusavyje suderintos.

⁽²⁾ 1986 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuotėkų dumblą (OL L 181, 1986 7 4, p. 6). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1994 m. Stojimo aktu.

⁽³⁾ 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 365, 1994 12 31, p. 10). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos sprendimu 1999/177/EB (OL L 56, 1999 3 4, p. 47).

⁽⁴⁾ 1993 m. spalio 4 d. Komisijos direktyva 93/86/EEB, derinanti su technikos pažanga Tarybos direktyvą 91/157/EEB dėl baterijų ir akumuliatorių, turinčių tam tikrą pavojingų medžiagų (OL L 264, 1993 10 23, p. 51).

⁽⁵⁾ 1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės (OL L 30, 1993 2 6, p. 1). Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos sprendimu 1999/816/EEB (OL L 316, 1999 12 10, p. 45).

⁽⁶⁾ 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, 1975 7 25, p. 39). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos sprendimu 96/350/EB (OL L 135, 1996 6 6, p. 32).

⁽¹⁾ 1997 m. vasario 24 d. Tarybos rezolucija dėl Bendrijos atliekų tvarkymo strategijos (OL C 76, 1997 3 11, p. 1).

2. Šių tikslų siekiama imantis šių prioritetinių veiksmų:
- a) įtraukiant aplinkos apsaugos reikalavimus į visas Bendrijos užsienio politikos sritis, tarp jų prekybą ir bendradarbiavimą vystymosi labui, kad, *inter alia*, parengus kryptis, būtų pasiekta tvari plėtra;
- b) sudarant nuoseklų aplinkos ir vystymosi uždavinių sąrašą, kurį bus siūloma patvirtinti kaip „naujo visuotinio susitarimo arba pakto“, kuris bus pasirašytas 2002 m. įvyksiančio pasaulio valstybių vadovų susitikime tvarios plėtros klausimais, dalį;
- c) siekiant sustiprinti tarptautinį aplinkos apsaugos valdymą, palaipsniui stiprinant daugiašalį bendradarbiavimą ir institucinę struktūrą, įskaitant išteklių valdymo sritį;
- d) siekiant skubiai ratifikuoti tarptautines konvencijas ir susitarimus, susijusius su aplinka, kuriuose Bendrija yra viena iš pasirašančiųjų šalių, jų veiksmingai laikytis ir juos vykdyti;
- e) skatinant diegti tvarius aplinkosaugos praktinius veiksmus užsienio investicijų ir eksporto kreditų srityse;
- f) stiprinant veiksmus tarptautiniu lygiu, kad būtų pasiektas sutarimas dėl pavojaus sveikatai ir aplinkai įvertinimo būdų bei pavojaus valdymo metodų, įskaitant atsargumo principą;
- g) pasiekiant prekybos ir būtinumo saugoti aplinką tarpusavio suderinamumą, deramai atsižvelgiant į aplinkosaugos interesus daugiašalių prekybos susitarimų tvarios plėtros poveikio įvertinimuose, kurie turės būti atlikti derybų dėl šių susitarimų pasirašymo pradžioje, ir imantis atitinkamų veiksmų;
- h) toliau skatinant pasaulio prekybos sistemą, visiškai pripažįstančią daugiašalius arba regioninius aplinkos apsaugos susitarimus ir atsargumo principą, didinant prekybos tvariais ir aplinkai tinkamais produktais bei paslaugomis galimybes;
- i) skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą aplinkos apsaugos srityje su kaimyninėmis šalimis ir regionais;
- j) skatinant didesnę politikos darnumą, susiejant pagal skirtingas konvencijas atliktą darbą, įskaitant biologinės įvairovės ir klimato kaitos tarpusavio sąveikos įvertinimą bei įtraukiant biologinės įvairovės problemas į Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo įgyvendinimą.
- žiniomis, siekiama bei 3 straipsnyje pateikti strateginiai metodai įgyvendinami imantis šių prioritetinių veiksmų:
- a) sukuriant tobulesnius mechanizmus ir bendras gero valdymo taisykles bei principus, kurių laikantis bendros veiklos vykdytojai yra plačiai ir ekstensyviai konsultuojami visuose etapuose, kad būtų lengviau veiksmingiausiai parinkti siūlytinas priemonės, siekiant geriausių aplinkos ir tvarios plėtros rezultatų;
- b) aktyviau įtraukiant NVO, veikiančias aplinkosaugos srityje, dalyvauti dialoge, teikiant atitinkamą, įskaitant ir Bendrijos finansinę, paramą;
- c) tobulinant politikos formavimo procesą, atliekant:
- naujos politikos, įskaitant alternatyvią galimybę nesiimti veiksmų bei pasiūlymų dėl teisės aktų ir rezultatų skelbimo, galimo poveikio, visų pirma, aplinkai, *ex-ante* įvertinimą,
  - esančių priemonių veiksmingumo siekiant aplinkosauginių tikslų *ex-post* įvertinimą;
- d) užtikrinant, kad aplinka ir ypač šioje programoje nurodytos prioritetinės sritys taptų pagrindiniu Bendrijos mokslinių tyrimų programų prioritetu. Reikėtų reguliariai iš naujo svarstyti aplinkos mokslinių tyrimų reikmes ir prioritetus, laikantis Bendrijos bendrosios mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programos nuostatų. Užtikrinant geresnę valstybėse narėse atliekamų mokslinių tyrimų, susijusių su aplinka, koordinavimą, kad, *inter alia*, būtų geriau pasinaudojama jų rezultatais;
- sukuriant ryšius tarp aplinkos apsaugos ir kitų sričių veiklos vykdytojų informacijos, mokymo, mokslinių tyrimų, švietimo ir politikos srityse;
- e) užtikrinant, kad, pradedant nuo 2003 m., būtų nuolat teikiama informacija, kuria remiantis, būtų galima:
- priimti politinius sprendimus dėl aplinkos ir tvarios plėtros,
  - parengti išvadas ir patikslinti sektorių integracijos strategiją bei tvarios plėtros strategiją,
  - teikti informaciją platesnei visuomenei.

Pateikiama informacija bus papildoma reguliariosiomis Europos aplinkos agentūros ir kitų atsakingų institucijų ataskaitomis. Informacija — tai:

- svarbiausi aplinkos rodikliai,
- aplinkos būklės ir krypties rodikliai,
- integracijos rodikliai;

10 straipsnis

Aplinkos politikos formavimas

2 straipsnyje išdėstytų aplinkos politikos formavimo tikslų, grindžiamų dalyvavimu ir geriausiomis priemonėmis mokslo

- f) iš naujo svarstant bei nuolatos kontroliuojant informaciją ir atsiskaitymo sistemas, siekiant darnesnės ir veiksmingesnės sistemos, užtikrinančios sklandų, kokybišką palyginamųjų ir svarbių ekologinių duomenų ir informacijos pateikimą. Komisija raginama kuo skubiau pateikti šiam tikslui tinkantį pasiūlymą. Kontrolės, duomenų rinkimo ir atsiskaitymo reikalavimai turėtų būti efektyviai apibrėžti būsimuose aplinkosaugą reglamentuojančiuose teisės aktuose;
- g) intensyviau plėtoti ir taikyti Žemės stebėjimo (pvz., palydovinės technologijos) technologijas ir priemones, padedančias formuoti ir įgyvendinti politiką.

11 straipsnis

Kontrolė ir rezultatų įvertinimas

1. Ketvirtaisiais programos metais Komisija įvertina pasiektą pažangą įgyvendinant programą bei su ja susijusias aplinkos apsaugos kryptis ir perspektyvas. Įvertinimas turėtų būti atliktas

remiantis išsamiu rodiklių sąrašu. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šią vidurio laikotarpio ataskaitą kartu su jos manymu tinkamais dalinių pakeitimų pasiūlymais.

2. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai galutinę programos, aplinkos būklės ir jos perspektyvų paskutiniaisiais programos įgyvendinimo metais įvertinimą.

12 straipsnis

Šis sprendimas skelbiamas *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje, 2002 m. liepos 22 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

P. COX

Tarybos vardu

Pirmininkas

P. S. MØLLER